

ШТА ЗНАЧИ ОУРЕШИ НА МИЛУТИНОВОЈ ПЛАШТАНИЦИ?¹

Жарко Б. Вељковић*
Едукациони центар „Гитија“,
Београд

Апстракт: У Музеју Српске Православне Цркве у Београду чува се Милутинова плаштаница са српскословенским записом, написаним старословенским правописом: ꙗПОМАННЪСЪДУШЖРАБА-СВОЕГЪМНЛУТНАУРСШН, у преводу: (У име Оца, Сина и Светиога Духа,) не заборави, Боже мој, на душу Своју слуге Милутина Уреша!, што је један лични потеп и један шишуларни, а пошто краљ Милутин званично не користи своје име, него шишуларно Стефан Урош, реч је о „незваничним“ крутовима блиским краљу. У напису на Милутиновој задужбини Грачаница стоји: СТОФНО УРСШЪ КРЪБ, у преводу: краљ Стефанос Уреш, што су два шишуларна потепа, шј. њун шишуларни потеп, дакле реч је о званичном конијексту. А напис крај Милутиновог покретца у Краљевој цркви у Хиландару гласи: СТОФНОСХТОСШПЪ ОУРЕСИС, у преводу: Стефан, у Богу Христу благовјерни господар Урош. У раду се тумачи да је овај српскословенски облик Оурешъ „јосрбљено“ византијско грчко Οὔρεσις, што је „њихова верзија“ нашег српског, домаћег имена Оурошъ, при чему је писање „по грчки“ Стефанос Оурешъ уместо српскословенског Стефанъ Оурошъ само део Милутиновог увођења византијских обичаја и институција у Србију онога доба.

Кључне речи: краљ Милутин, Милутинова плаштаница, Грачаница, Краљева црква, Стефан Урош, Милутин Уреш, Стефанос Уреш, Στέφανος Οὔρεσις.

У Музеју Српске Православне Цркве у Београду чува се плаштаница из прве четвртине XIV века,² рукотворена највероватније у једној

* sapphousatthis@gmail.com.

¹ Овај је чланак првобитно објављен у *Zbornik radova IV – IV međunarodna konferencija kulturnog turizma: Učešće kulturnog turizma u turističkoj ponudi Srbije*, Kulturni forum, Sremska Mitrovica, 2014, 100–106, у непромењеном облику. Међутим, пошто је зборник објављен само у електронској форми и није стављен на интернет (па није ни допро до јавности), а чланак говори о једном од најважнијих експоната Музеја СПЦ, сматрамо да је чланку управо овде место.

² *Историја српског народа I*, Љубљана, 1981, 488. и даље (сл. XXX).

од везилачких радионица на двору краља Милутина.³ Ову је плаштаницу краљ Милутин послао некоме на дар и на њој је – на позадини од црвене свиле – златним и сребрним концем уметнички извезен мртви Христос.⁴ У пратећем српскословенском запису при дну, написаном тада већ старинским, старословенским правописом (!) каже се: †ПОМАННБЃДУШЖРАБАСВОЄГМНЛУТННАУРЕШН,⁵ што би српскословенским правописом било:⁶ (*Въ име Отѣца и Сына и Свѣтаго Духа,*) *помени, Боже, доушоу раба Своѣго Милоуѣина Оуреши*, у читању као: [ва име отца и сина и светајего духа, помени, боже, душу раба својего милутина уреши], а у преводу на савремени српски значило би: (*У име Оца, Сина и Свѣтог Духа,*) *не заборави, Боже мој, на душу Свој слуѣ Милуѣина Уреша!* Притом, требало би приметити да – пошто краљ Милутин званично не користи своје име – овде је реч о плаштаници дарованој некоме из „незваничних“ кругова блиских краљу Милутину, дакле о некоме ко краља ословљава родним именом *Милуѣин*, а не титуларним *Урош*, односно *Сѣефан Урош*.⁷

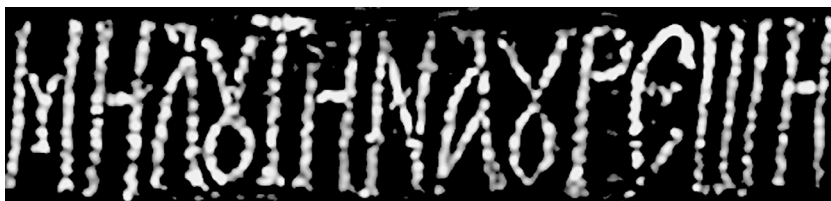
³ *Исѣо*, 482, нап. 30.

⁴ *Исѣо*, 482. За супротан став да је ову плаштаницу из Цариграда даровала краљица Симонида за Милутинов ћивот у манастиру Бањска видети: С. Мандић, *Древник – записи конзерватора*, Београд, 1975, 71, 72. Но, моја је маленкост убеђена да у Цариграду писар Грк, који је давао писмени предложак везиљама, никако није могао да тако добро и без грешке (шпац. Ж. В) познаје старословенски правопис, осим ако краљица Симонида није са собом повела извесног ученог писара из Србије у Цариград, што је, барем мени, мало вероватно. Ипак, помен речи *душа* могао би указивати на то да ова плаштаница није дар живог Милутина некоме њему блиском, већ дар неког блиског Милутину њему почившем. О томе видети: *Нав. дело*, 70–75. Можда бисмо – као неко средње решење – могли претпоставити да је ова плаштаница дар умрелим Милутину од некога њему блиског ко на овај или онај начин, посредно или непосредно, има везе са натписом *Сѣефанос Уреш* у Милутиновој задужбини Грачаници (в. доле), дакле са црквеним круговима (!), што би могло да објасни ученост писареву, тј. његово изврсно познавање старословенског правописа. Лично, мени је свеједно. Ја констатујем као факте старословенски правопис и необичну, да кажемо „мешовиту“ титулацију сачињену од једног личног *потеп* и једног титуларног.

⁵ Прочитано са оригинала, који је изведен натписном ћирилицом. Палеографске детаље прескачем.

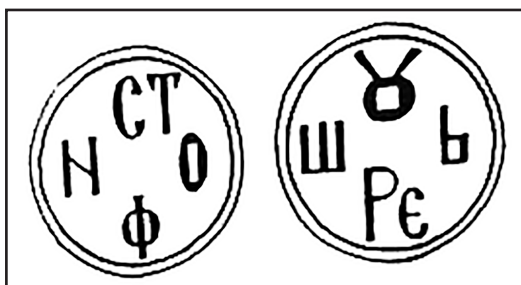
⁶ Писање – уједначујем, а скраћенице – разрешујем. О српскословенском правопису видети: П. Ђорђић, *Старословенски језик*, Нови Сад, 1975, 48 (Б, Ђ), 53 (Ы [И]), 55 (А, Ж), 61–2 (Ј).

⁷ О Милутиновом титуларном наслову *Сѣефан Урош*, као и о његовом (поновном) увођењу титуларног *Урош* у српску владарску титулацију као врсту политичког презимена које додатно указује и на светородност династије, видети: Ж. Вељковић, „Српско име Урош из далматског врела“, 73, 74. у: *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* 74, 1–4, Београд, 2009. На овом месту можда бисмо – упоређујући синтагме *Сѣефан Урош*, *Милуѣин Уреш* и *Сѣефанос Уреш* (в. доле) – могли закључити да је краљ Милутин узео име *Сѣефан* као титуларно име, а име *Урош* као титуларно презиме, тим више што

Сл. 1. Натпис Милоушина *Оуреш* на Милутиновој плаштаници

Плени пажњу облик *Оуреш* у генитивској синтагми *Милоушина Оуреш* (сл. 1). Да то није случајност у Милутиново доба, сведочи нам и натпис на западној страни Милутинове задужбине⁸ Грачанице, где изнад капитета монофоре у трима (у троугао распоређеним) медаљонима стоји написано на српскословенском: СТФНО УРЕШЬ КРЉ,⁹ што би пуно исписано било:¹⁰ *Стефанос Оурешь краљ*, у читању као: [стефанос уреш краљ], а у преводу на српски значило би: *краљ Стефанос Уреш*. Ево, дакле, опет облика *Оурешь*, али сад у синтагми *Стефанос Оурешь* (сл. 2).

Сл. 2. Натпис *Стефанос Оурешь* у Грачаници

Судећи по номинативу *Стефанос* који је грчки, тј. задржао је грчки завршетак номинатива једнине *-ос*,¹¹ ваљало би размишљати и о об-

му се отац и звао *Урош*. О томе видети и: *Нав. дело*, 74. (нап. 105). У овом смислу, у синтагми *Милушин Уреш*, *Милушин* би било лично име особе, а *Уреш* титуларно презиме.

⁸ О Милутиновој задужбинарској делатности видети: ИСН I, 465–466.

⁹ Б. Живковић, *Грачаница – цршежи фресака*, 32, у: *Споменници српској сликарској средњеј века 7*, Београд, 1989. И овај натпис изведен је натписном ћирилицом. Као и горе, палеографске детаље прескачем.

¹⁰ Писање – уједначујем, а скраћенице – разрешујем (в. нап. 6). Упоредити и натпис у манастиру Жича: СТЫ СТЕФНОС, односно: *Светы Стефанос* [свети стефанос] са значењем „свети Стефанос“. О томе видети: Б. Живковић, *Жича – цршежи фресака*, 34, у: *Споменници српској сликарској средњеј века 4*, Београд, 1983.

¹¹ Упоредити у српској *Александриди* како је име *Αναξαρχος* из грчког изворника у српскословенски прилагођено са грчким номинативом *Αναξαρχος*, али уз генитив *Αναξαρχα* и присвој-

лику *Оурешь* као о речи која на известан начин има везе са грчким језиком. Ову и овакву повезаност јасно потврђује и (византијски) грчки натпис крај Милутиновог портрета у Краљевој цркви у Хиландару који гласи: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΘΕΟΥ ΟΥΡΕΣΙΣ,¹² што би пуно исписано било:¹³ Στέφανος ἐν Χριστῶ τῷ Θεῶ πιστὸς Οὔρεσις κύριος, у читању као: [стефанос ен христо то тео пистос уресис кириос], а у преводу на српски значило би: *Стефан, у Боју Христу благовјерни тосиодар Урош*, будући да је *Οὔρεσις* [уресис] византијски грчки еквивалент нашега имена *Оурош*.¹⁴

Тако закључујемо да је српскословенско *Оурешь*, да кажемо, „посрбљено“ византијско грчко *Οὔρεσις*, што је „њихова верзија“ нашег српског, домаћег¹⁵ имена *Оурош*. Откуда сад то? – Сматрам да је писање „по грчки“ *Стефанос Оурешь* уместо српскословенског *Стефань Оурош* само део Милутиновог увођења византијских обичаја и институција у Србију оног доба.¹⁶

Следеће што ваља приметити је генитив *Оуреши* на Милутиновој плаштаници. То хоће рећи да се – судећи по оваквом генитиву – име *Оурешь* мења по основама на *-и-*, односно као именице женског рода *мышь* и *кокошь*,¹⁷ а можда и име паганске богиње *Мокошь*,¹⁸ па због мушког рода, претпостављам, подржано именицом *Господь* (ген. *-и* или *-а, -та*).¹⁹

Откуд, дакле, име мушког рода међу основама на *-и-* које су ем малобројне,²⁰ ем, ако и имају међу собом неко име – оно је женског рода.²¹ Сматрам да је овде реч о ученој прилагодби међу српскосло-

ни придев *Анаџарховь* – по, да кажемо, „словенском језичком осећају“. О томе видети: В. Јерковић, *Српска Александрида (Академијин рукопис бр. 352) – палеографска, орфографска и језичка истраживања*, 117, у: *Посебна издања САНУ DLIV, Одељење језика и књижевности 35*, Београд, 1983. Сматрам да српскословенска прилагодба овога имена – као и горњег *Стефанос* – има, ако не корен, оно извесне аналошке везе са старословенском прилагодбом помен сасгита *Χριστός* из грчког језика као старословенског *Христось* (подв. Ж. В. и даље) са напоредним „дужим“ или „краћим“ косим падежима: ген. *-акуз. Христоса, Хрътоса, Хрътоса, Хръста, Хръста, Христа, дат. Христосу, Хръстоу, Хръстоу*, односно *Хръстови, Хръстови, вок. Хръсте, инстр. Христосомь, Хръстолмь, Хръстолмь, лок. Христось*. О томе видети: Р. Јовићевић, *Лична имена у старословенском језику*, 98–99, у: *Монографије ФИЛФБГ LVI*, Београд, 1982.

¹² Г. Суботић, *Манастир Хиландар*, Београд, 1998, 37. Натпис је изведен натписном унцијалом. Као и горе, палеографске детаље прескачем.

¹³ Писање – уједначујем, а скраћенице – разрешујем.

¹⁴ Ж. Вељковић, *Нав. дело*, 76.

¹⁵ Наиме, име *Оурош* није – како се досад веровало – изравног мађарског порекла, него је српско и даљег далматороманског порекла. О томе видети: *Нав. дело*, 68, 69.

¹⁶ ИСН I, 486–8.

¹⁷ П. Ђорђић, *Нав. дело*, 98.

¹⁸ А. Gluhak, *Hrvatski etimološki rječnik*, Zagreb, 1993, 420 (одр. *tokar*).

¹⁹ П. Ђорђић, *Нав. дело*, 97–8.

²⁰ Исто, 97.

²¹ Р. Јовићевић, *Нав. дело*, 45.

венске основе на *-ї-* будући да византијско грчко *Οὔρεσις* спада у грчке основе на *-ї-* (тј. *-i-*), међу којима је – колико знам – једино мушко лично име.²² Исто као и у – српскословенском!

За крај, откуд *-ш-* у имену *Оуреш*? – Очито према српскословенском пандану *Оурош*,²³ тако да бисмо могли закључити да је име *Оуреш* постало (творбеном) адаптацијом грчког „еквивалентног“ имена *Οὔρεσις* према нашем имену *Оурош*,²⁴ у прилог чему јасно говори номинатив на *-ш*: *Оуреш*.

²² Ж. Вељковић, *Нав. дело*, 76. (нап. 129).

²³ Друге, сасвим нереалне, могућности биле би да је *-ш-* грчког дијалекатског или мађарског порекла. Грчко – не може бити, јер у грчком не постоји промена *σ* [си] > *ш* [ши], тј. *σ* је [с]. О томе видети: П. Ђорђић, *Историја српске ћирилице*, Београд, 1990, 23. У мађарском, пак, постоји замена *σ* [с] : *ш* [ш] при адаптацији грчких речи мађарском језику. О томе видети: В. Јерковић, *Нав. дело*, 119. и даље. Међутим, врло очито није било језичког посредника (шпац. Ж. В) између грчког *Οὔρεσις* и нашег *Оуреш*, тако да о мађарском језичком утицају – не може бити збора. Такође, ни само име *Оурош* није изравног мађарског порекла, него је српско и даљег далматороманског порекла. О томе в. нап. 15.

²⁴ Упоредити влат. *Tomas* > сл. *Томаш*. О томе видети: Р. Маројевић, *Српословенске сџудије*, Београд, Крагујевац, 2000, 97. Упоредити и грч. *Ἀριστοτέλης* > српсл. *Аристотел* [аристотел] према именима вршиоца радње на *-ш* [тељ], а упоредити и – као екстреман пример и својеврстан куриозум – лат. *Ajax* (преко мађарског) > српсл. *Акиа*. О томе видети: В. Јерковић, *Нав. дело*, 118, 119, 125, као и: Р. Јовићевић, *Нав. дело*, 126. и L. Hadrovics, „Der südslawische Trojaroman und Seine ungarische Vorlage“, *Studia slavica* I, 1–3, Budapest, 1955, 64. На овом месту ваља поменути и синтагму *благочѣстна крали Оуроши* у посвети серског митрополита Јакова из 1355. на триоду дарованом манастиру Свете Катарине на Синају. О томе видети: Љ. Стојановић, *Сџари српски записи и најписи I*, Београд, 1982, 39. Поменута се синтагма доима као генитив једине, међутим то је локатив једине (шпац. Ж. В) уз погрешно исписано или прочитано *благочѣстна* уместо *благочѣстнѣ*, што се види и по пунијој синтагми која гласи: ... и (ср. вѣ) *прѣвѣзлюбленѣи љемоу благороднѣи и благочѣ(т)ивѣи и боголюбивѣи љго царици кѣра Елени*, и (ср. вѣ) *сынѣ прѣвѣзлюбленѣм ѣмъ благовѣзрѣстнѣ* и (ерг. лѣст. -ѣи) *ѣраслѣ благочѣстнѣ* (ерг. ср/лѣст. -а) *крали Оуроши...* у значењу: „...и у време премиле му, племените, пречасне и богољубне царице његове госпођа-Јелене, и у време премилог им, стасалог и одраслог сина пречасног краља Уроша“. О томе видети: *Нав. дело*, а за „нестандардне“ облике видети: С. Николић, *Српословенски језик I*, Београд, 1995, 128. (ср. *Мари*, -иѣ f. рго loc. sg. *Елени*), 118. (*сынѣ*), 158. (loc. sg. m. adj. -ѣмъ), 153, 154. (contr. *и* > *и* in adj. -иѣ, -иѣа, -иѣѣ), док за реч *кѣра* (срп. *кира*) „госпођа, господарица, госпа“ видети: *Речник српскохрватскога књижевног језика II*, Нови Сад, Загреб, 1967, под одр. Што се тиче погрешно исписаног или прочитаног *благочѣстна* место *благочѣстнѣ*, можемо рећи следеће. Или је стављен генитив *благочѣстна* према низу генитива (attractio casus) у почетном делу горенаведене синтагме који гласи: *Написа се вѣ дѣни благороднаго и благочѣстиваго и боголюбиваго и прѣвѣсожаго же и самодрѣжавнааго цара Стефана прѣваго Срѣблиѣм и Грѣкомѣ...* „Написано у време владавине племенитог, пречасног, богољубног и преузвишеног српског и грчког цара и самодршца Стефана I“, односно према склопу (*и*) *вѣ дѣни* „и у време власти“ који је састављач посвете употребио одмах након синтагме *благочѣстна крали Оуроши*, речима: ... и *вѣ дѣни всѣпрѣосвѣѣннаго и богочѣстиваго матѣрѣарха* (ерг. лѣст. n-) *прѣваго Срѣблиѣмѣ и Грѣкомѣ кѣр Јоаникија...* „и у време власти преосвѣћеног и богољубивог првог српско-грчког патријарха господина Јоаникија“ (видети: Љ. Стојановић, *Нав. дело*). Или је, пак, погрешно прочитано, да кажемо, „троугласто“ а са косо положеним, правим стубом који једва премашује петљу и петљом која почиње од врха, облом

Резиме:

У Музеју Српске Православне Цркве у Београду чува се Милутинова илашћаница са српскословенским записом, најписаним славословенским правописом: †ПОМАННБЃДУШЖРАБАСВОСТМНЛУТННАУРСИИ, у преводу: (У име Оца, Сина и Светиої Духа,) не заборави, Боже мој, на душу Свої слуге Милутина Уреша!, што је један лични потеп и један шишуларни, а пошто краљ Милутин званично не користи своје име, неће шишуларно Стефан Урош, реч је о „незваничним“ крутовима блиским краљу. У најпису на Милутиновој задужбини Грачаници стоји: СТФНО УРШЬ КРЛБ, у преводу: краљ Стефанос Уреш, што су два шишуларна потепа, шј. њун шишуларни потеп, дакле реч је о званичном контексту. А најпис крај Милутинової поршреша у Краљевој цркви у Хиландару гласи: СТЕФНЕНХОТООПШ ОУРЕСИСК, у преводу: Стефан, у Богу Христу благовјерни пошодар Урош. У раду се тумачи да је овај српскословенски облик Оурешь „посрбљено“ византијско грчко Оуресис, што је „њихова верзија“ нашеї српскої, домаћеї имена Оурошь, при чему је писање „по грчки“ Стефанос Оурешь уместио српскословенскої Стефань Оурошь само део Милутинової увођења византијских обичаја и инстишуција у Србију оної доба. Име Оурешь мења се по основама на -ї-, односно као именица женскої рода кокошь, а можда и име пајанске богиње Мокошь, али је мушкої рода, као именица Господь (ген. -и или -а, -ја). Реч је о ученој прилагодби међу српскословенске основе на -ї- будући да византијско грчко Оуресис сада у грчке основе на -ї- (шј. -ї-), међу којима је – колико знам – једино мушко лично име, истио као и у српскословенском. А глас -ш- је у имену Оурешь очистио према српскословенском пандану Оурошь, ше се закључује да је име Оурешь пошало (шворбеном) адашацијом византијскої грчкої „еквивалентної“ имена Оуресис према нашем имену Оурошь.

Литература:

А. Gluhak, *Hrvatski etimološki rječnik*, Zagreb, 1993.

Б. Живковић, *Грачаница – цршежи фресака*, 32, у: *Споменици српскої сликарства средњеї века 7*, Београд, 1989.

и усмереном више у страну (отпр. а) наместо *јаша* са косим стубом и петљом у облику полулука (отпр. б), без обзира је ли пречка на линији низа или високо над њом, при чему је – претпостављам, услед бледог мастила у горњем делу стуба – пречка слова *јаш* погрешно виђена као акценат или спиритус или се, пак, ни пречка није јасно видела, као ни стуб сâм. Поменуते палеографске облике словâ видети употребљене нпр. у *Словима Исака Сирина управо из 1355.* (sic!), дато у: Д. Богдановић, *Кашалої ћирилских рукописа манасхира Хиландара – палеографски албум*, Београд, 1978, 39), горњи текст, ред 1, реч *цашовѣди* и ред 14, реч *мноїа*. Како год било, све је ово засад претпоставка, пошто до репродукције тражене стране са посветом серског митрополита Јакова – нисам успео да дођем.

Б. Живковић, *Жича – цршежи фресака*, 34, у: *Споменници српској сликарства средњега века 4*, Београд, 1983.

В. Јерковић, *Српска Александрида (Академијин рукопис бр. 352) – палеографска, орфографска и језичка истраживања*, 117, у: *Посебна издања САНУ DLIV, Одељење језика и књижевности 35*, Београд, 1983.

Г. Суботић, *Манасџир Хиландар*, Београд, 1998.

Д. Богдановић, *Кашалот ћирилских рукописа манасџира Хиландара – палеографски албум*, Београд, 1978.

Ж. Вељковић, „Српско име Урош из далматског врела“, у: *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор 74*, 1–4, Београд, 2009.

Историја српског народа I, Љубљана, 1981.

L. Hadrovics, „Der südslawische Trojaroman und Seine ungarische Vorlage“, *Studia slavica I*, 1–3, Budapest, 1955.

Љ. Стојановић, *Сџари српски записи и написи I*, Београд, 1982.

П. Ђорђевић, *Историја српске ћирилице*, Београд, 1990.

П. Ђорђевић, *Сџарословенски језик*, Нови Сад, 1975.

Речник српскохрватскога књижевног језика II, Нови Сад, Загреб, 1967.

Р. Јовићевић, *Лична имена у сџарословенском језику*, у: *Монографије ФИЛФБГ LVI*, Београд, 1982.

Р. Маројевић, *Сџарословенске студије*, Београд, Крагујевац, 2000.

С. Мандић, *Древник – записи конзерватора*, Београд, 1975.

С. Николић, *Сџарословенски језик I*, Београд, 1995.

Примљено: 12. 9. 2016.

Одобрено: 18. 10. 2016.

WHAT DOES FORM ОУРЕШИ MEAN IN KING MILUTIN'S BURIAL SHROUD?

Žarko B. Veljković

Educational center GITA, Belgrade

Summary: In the Museum of Serbian Orthodox Church in Belgrade is enshrined King Milutin's burial shroud with Serbian Slavic inscription, written in Old Chu-

rch Slavic orthography: †ПОМАННБСДУШЖРАБА-СВОСТМНЛУТНАУРСИИ, translated as: (In the name of the Father, the Son and the Holy Ghost) do not forget, oh God, this soul of Your servant Milutin Ureš! In this inscription can be perceived one personal name and one titular. In this way, because King Milutin did not use officially his personal name, but titular Stefan Uroš, it is about unofficial circles close to the King. In the inscription within King Milutin's church endowment, Monastery Gračanica, we read: СΤΦΝΟ ΥΡΕΣΗΒ ΚΡΛΒ, translated as: King Stefanos Ureš. In this inscription can be seen two titular names, i. e. one full titular name and in this way it is about official context. And inscription above King Milutin's portret in King's Church in Hilandar is: ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΧΩΤΟΘΩΠΙΖ ΟΥΡΕΣΙΚΚ, translated as: Stefan, in the Body of Christ the Lord, faithful master Uroš. This article scrutinizes the Serbian Slavic form Оурешъ as Serbianised Byzantine Greek Οὔρεσις, which is their version of Serbian domestic name Оурошь, and Grecized script Сѡефанос Оурешъ instead of Serbian Slavic Стефанъ Оурошь is just a part of King Milutin's introduction of Byzantine customs and institutions in Serbia of the time. Name Оурешъ is inflected by -i- steams, i. e. as feminine substantive кокошь and maybe name of pagan goddess Моккошь, but it's masculine as the substantive Господь (Genitive -u or -a, -+a). It is about a scholarly adaptation in Serbian Slavic -i- steams because Byzantine Greek Οὔρεσις belongs to Greek -i- (-ι-) steams, in which – as far as I know – is one and only masculine personal name, same as in Serbian Slavic. And sound -u- in name Оурешъ is obviously in accordance to Serbian Slavic equivalent Оурошь, so the conclusion is: the name Оурешъ is made by (formational) adaptation of Byzantine Greek equivalent name Οὔρεσις in accordance to Serbian Оурошь.

Key words: King Milutin, King Milutin's burial shroud, Gračanica, King's Church, Stefan Uroš, Milutin Ureš, Stefanos Ureš, Στέφανος Οὔρεσις.